Bernat Solà a Planica, Eslovènia, en el decurs del Campionat del Món de vol, al 1986. Bernat va assolir el rècord d'Espanya amb 140 metres, ara està en 141.

El vol de l'home ocell

Celes Piedrabuena · Arxiu Bernat Solà

El passat 25 de març el polonès Adam Malysz guanyava a Planica, Eslovènia, la seva quarta Copa del Món de salts d'esquí. Avui dia aquest estirat polonès amb bigotet és un dels saltadors més afamats del món, però fa uns anys un jove català, Bernat Solà, deixava a tothom bocabadat aconseguint una formidable marca de 140 metres. Sabies que als anys vuitanta hi havia un grupet de valents saltadors interns a La Molina i que van arribar a obtenir diferents victòries i actuacions destacades?

Un matí de diumenge estava còmodament esmorzant al sofà de casa, i vaig decidir posar Eurosport a veure què feien. Estaven donant en directe una prova de la Copa del Món de salts i com que sóc un bon aficionat als esports d'hivern m'hi vaig quedar enganxat. Més encara quan el savi comentarista de la cadena de les estrelletes acompanyava els seus comentaris amb les encertades opinions de l'exsaltador català Bernat Solà, ho vaig trobar tan interessant que em vaig aixecar, vaig agafar uns quants 'Post-it' i no vaig parar de prendre notes, mogut per la passió que em desperta la meva feina. Vaig trobar que tot el que Bernat va explicar a la televisió era d'interès general, i que no estava de més recordar que no fa pas tant anys Catalunya va tenir un grupet de saltadors, els quals s'hi van dedicar en cos i ànima, arribant a competir en Copes del Món, Mundials i Jocs Olímpics, i que de cop i volta van veure com el seu somnis se'ls desfeia entre els dits.

> El grup de saltadors de La Molina va aconseguir resultats importants

L'escola de La Molina

Com a tot en la vida, com en qualsevol iniciativa, sempre ha d'haver-hi una persona que ha de donar el primer pas, i en aquest tema que ens ocupa aquesta persona va ser Jordi Aymat. L'expresident de la Unió Excursionista de Catalunya va crear un petit equip de quatre persones, les quals saltaven trampolins petits de 15 i 20 metres. Ell va ser el primer en contractar un entrenador estranger i el promotor de crear un centre de treball a La Molina, on els anys vuitanta hi eren uns joves que somiaven algun dia poder arribar a prendre part en competicions internacionals i ser grans saltadors. Era el cas, entre d'altres, de José Rivera, Bernat Solà, Àngel Joaniquet, Tomàs Cano –que va ser el primer saltador internacional espanyol– o Juan Meno. Era un grupet d'unes 10/15 persones, que va tenir la sort d'entrenar-se sota les ordres d'entrenadors de reconegut prestigi com Ivo Zermileck o Willy Purstl, un exsaltador austríac, que en el seu dia va arribar a guanyar la famosa competició dels quatre trampolins i que va ser la persona que tècnicament va ensenyar a tots els joves saltadors.

Els primers saltadors nacionals a despuntar van ser Tomàs Cano i José Rivera, i ràpidament es van convertir en un referent per a la resta de saltadors nacionals. En un principi, aquí no es disposava dels trampolins adequats, i per aquesta raó es va decidir anar a entrenar a l'estranger, i a l'estiu anaven molt a saltar a França, sobretot a Grenoble. Tot i l'esforç que suposava, aquests desplaçaments van ser de molta ajuda pels joves i inexperts saltadors catalans, ja que establien contacte amb saltador d'altres països, entre-

naven amb ells, es fixaven com ho feien i després miraven de seguir el seu vol. Després de molta dedicació, molta feina i sacrifici van començar a arribar els primers resultats esportius, fins que de forma regular l'equip espanyol, format per quatre saltadors, era un dels fixos a les proves de la Copa d'Europa, la Copa del Món, curses FIS i fins i tot amb presència als Jocs Olímpics. José Rivera va ser el millor saltador nacional als Jocs Olímpics de Sarajevo del 84 en el trampolí de 70 metres, i va obtenir molts bons resultats a la Copa d'Europa, sense oblidar-nos del gran Bernat Solà. La formiga atòmica, que era com li deien de jovenet, va arribar a guanyar una cursa de la Copa d'Europa de salts disputada a La Molina, acabant una temporada, desè de la general de la competició europea, i assolint fites com el 14è lloc de la Copa del Món de Saporo. "Recordo que després del primer salt vaig arribar a anar setè, que quan quedaven set saltadors anava primer", explica l'atleta nascut a Mataró. De fet, el trampolí japonès sempre se li va donar bé, ja que al 86 va aconseguir un tercer lloc en una gran competició internacional al trampolí olímpic japonès amb un salt de 113 metres. I afegeix, "recordo una altra competició a Noruega, on vaig superar a un saltador noruec que havia estat subcampió olímpic, i que tota la premsa d'allà es preguntava com era possible que un espanyolet com jo ho fes tan bé".

> Tomàs Cano I José Rivera van ser els primers en destacar

Pioners

Ser pioners és una cosa molt bonica, ja que sempre podràs dir que has estat tu la persona que ha obert el camí, però té el perill de la inexperiència i d'assumir riscos que de vegades amb una mica més de coneixement no s'afrontarien. Ben practicat aquest esport no és més perillós que qualsevol altre, tot i que en cas d'accident, les conseqüències sí que poden ser fortes, ja que van en consonància amb les pròpies característiques de la pràctica esportiva. Lògicament, els joves de La Molina van patir alguna que altra caiguda, i alguna d'elles va ser especialment greu, com el que va patir l'Albert Bofill. "Jo la vaig veure des de la torre dels jutges –diu Bernat Solà–. Aquell dia havia decidit no saltar. Quan saltes, arriba un moment en què toques el límit en posició horitzontal a l'aire, i si et passes d'aquest límit la pressió et fa donar la volta. És una qüestió de percebre aquesta sensació i saber actuar. L'Albert es va espantar. En el primer salt que arribes al límit notes aquesta sensació de la pressió. Notes com et tira enrere i sembla que t'hagis d'aixecar. La seva reacció va ser la de doblegar els genolls, i quan els doblegues els esquís baixen, actua la pressió i caus a plom".

Entrevista a Bernat Solà, exsaltador
"El que vam fer va ser un miracle"

José Rivera al Campionat del Món de Sefeld, Àustria.

Bernat Solà (Mataró, 1965) va ser un dels saltadors catalans més destacats. La formiga atòmica, aquest era el seu sobrenom, va començar a saltar als vuit anys, per posteriorment passar a ser un dels saltadors fixos de La Molina i un dels puntals de la selecció nacional. Amb diverses copes d'Europa i copes del món a l'esquena, i després de participar als Jocs Olímpics de Sarajevo i Calgary, Bernat Solà va decidir deixar de ser ell el protagonista de la pel.lícula per passar a fer de director i transmetre els seus coneixements als més joves, fins que, com tot a la vida, es va quedar sense cinta.

Quan i per què vas començar a saltar?
Vaig començar als vuit anys. Als sis vaig començar a esquiar, ja que el meu pare era aficionat a la neu. Ens va dur a tots els germans a Núria i ens hi va deixar un Nadal. M'agradava esquiar i vaig aprofitar una promoció que va fer la Federació Catalana, fins que als 15 anys em van fer una proposta per anar a viure a la Cerdanya.

Ja tenieu trampolins per entrenar?
Teníem un de 30 metres i després es va fer el de 75, també hi havia una petita falca, els quals encara avui dia són ben visibles a La Molina.

A més, no ho feies del tot malament, ja que vas obtenir bons resultats, oi?
Vaig aconseguir punts a la Copa del Món. Vaig guanyar una prova de la Copa d'Europa, la Copa del Rei que es feia a la Molina, i vaig quedar desè de la Copa d'Europa. Però, ara amb el temps, penso que el que vam arribar a fer va ser un miracle. Les possibilitats que jo guanyés una cursa eren més que improbables.

Catalunya no tenia la tradició de salts que puguin tenir països com Noruega o Finlàndia, com vàreu aconseguir el grupet d'espanyols volar tan alt?
Mira teníem molt bons entrenadors. Després, a l'estiu anàvem a competir a França o Eslovènia en les competicions de salts que es feien. Jo viatjava moltes vegades sol amb la furgoneta amunt i avall, i quan anava a l'estranger, per exemple als Estats Units, demanava a l'equip txec si podia entrenar amb ells. Ningú em deia que no i així anava agafant la tècnica de tots.

Per què vas deixar de saltar?
Vaig deixar de saltar al 91, ja que ja portava molt de temps, tenia problemes d'esquena i m'atreia la idea d'ensenyar a saltar als joves. Vaig estar uns anys fins que un bon dia es va acabar tot.

Si et truquessin i et diguessis de tornar-hi, ho faries?
Es necessitaria molta il.lusió i un canvi de mentalitat. Si es donessin unes mínimes condicions no m'importaria tornar, però sense un projecte amb cara i ulls no fania res, ja que no voldria agafar uns nois i noies i deixar-los després penjats.

Per cert, quina creus que és l'edat per saltar?
No hi ha edat. Nosaltres quan vam plegar ja veiem que hi ha nois de 15 anys que ho feien molt bé. És un procés de cinc o sis anys, I amb uns vuit anys pots tenir tot un campió. De totes formes, jo crec que qualsevol noi o noia que vulgui ser esquiador, ja sigui eslàlom, gegant o descens, hauria de practicar els salts de jove, ja que després la seva coordinació serà millor.

I no és un esport perillós?
No. Si es fa ben fet no hi ha cap perill, ja que tot està molt controlat. El perill el vàrem tenir els pioners. Després, a l'hora de saltar s'ha de saber si es pot saltar o no. Amb segons quin vent no pots saltar, i per això l'entrenador controla la seva força i et diu si pots o no saltar.

Quan es veu si un salt serà bo o no?
El moment de l'impuls ja et marca com serà el salt.

Ara que t'ho mires còmodament des de casa, veus molts canvis comparat amb la teva època?
El material ha canviat molt. Les granotes han millorat molt. Són una part molt important. Han de deixar passar una quantitat determinada de litre d'aire per centímetre. Me'n recordo que a la meva època hi havia saltadors que deixaven entrar per davant molt aire a la granota I gens pel darrere, ja que així creaven un efecte globus i estaven més estona a l'aire. També han canviat molt les fixacions. Abans anaves amb fixacions amb cable I ara vas amb una cinta, que és més segur, et fixa de davant i de darrere et permet aixecar el taló. I els esquís ara són més amples i més llargs.

Per acabar, ara a què et dediques?
Tinc un local a Mataró, fem una mica de ioga i des de fa cinc anys em dedico a vendre hamaques a les fires.

Probablement, en els seus moments que necessiti descansar, allà, estira't còmodament a l'hamaca, la ment de Bernat Solà el transporti a temps passats, on passava més temps al cel que a la terra i des d'on les coses es veuen molt diferents.

El saltador Bernat Solà en acció al trampolí de 75 metres de La Molina, a la Copa del Rei de 1986/87, prova puntuable per a la Copa d'Europa de l'especialitat.

Sens dubte, un bon saltador ha de saber controlar aquest moment, i si us fixeu en la Copa del Món o en el Torneig dels Quatre Trampolins veureu que per norma general tots els saltadors són de constitució prima i lleugers, ja que un esquiador que pesi poc se

L'equip espanyol era un dels fixos a la Copa del Món i a la Copa d'Europa

sustenta millor a l'aire que no pas un que pesi molt. El bon saltador ha de tenir aquesta condició física, però a més hauria de tenir les cames llargues, molta forta explosiva, una alta dosi de concentració, així com serenitat i flexibilitat; sense oblidar-nos d'una bona tècnica.

Aquest era l'equip nacional de salts de la RFEDI la temporada 82/83. D'esquerra a dreta, l'entrenador Willy Purstl, Bernat Solà, Guillermo Rosal, Àlex Velasco, un saltador austríac, Àngel Joaniquet, Joan Meno i José Rivera, en els entrenaments d'estiu a Estams, Àustria, seu del centre d'alt rendiment de la federació austríaca.

Totes aquestes condicions les reunien els nostres saltadors, i com tots van haver d'anar modelant-se als canvis i a les tendències que funcionaven. I, sense cap mena de dubte, en la història d'aquest esport hi ha un abans i un després a l'arribada de Jan Bocloev. Aquest va ser el saltador que va començar a saltar en V. Avui en dia és la tècnica que fan servir tots els saltadors, però en el seu moment –dècada dels noranta– va ser tota una revolució. Com a tota revolució va costar d'entendre i els mateixos jutges li restaven punts, però tot i això es va fer amb la Copa del Món, ja que treia dos o tres metres al segon classificat. Al saltar en V es planeja més, la superfície de flotació és major i, per tant, saltes una major distància.

Aquest canvi es va produir just en un moment transcendental en la curta però emocionant història dels salts a casa nostra. Bernat Solà es va retirar just l'any en què es va començar a saltar en V, però va decidir que volia transmetre els seus coneixements als joves valors. D'aquesta forma, ell es va quedar a La Molina ensenyant a un grupet d'uns 15/ 20 nois i noies de la Cerdanya, entre els quals es trobaven noms com Tomàs Palacios, Miquel Puntí, Javier Pérez, David Ortiz, Javier Fuentes o David Caballero. La feina del Bernat era més de planter, de treballar amb la gent que comença i, per tant, bàsica. Al seu costat estava Luis María Fajardo, qui va ser el seu últim entrenador i que era el que s'encarregava de l'equip B, mentre que en Vasia era el responsable de l'equip A, el que viatjava a la Copa del Món. És a dir, que hi havia una estructura, un grupet de treball, i que els salts eren un més dels esports d'hivern amb autonomia pròpia. Però, malauradament, tot en aquesta vida té un final, i sense saber-ho els Solà, Fajardo i companyia se'ls acostava l'hora de la fi, la de sortir als crèdits de la pel.lícula. Per raons que encara molts es pregunten i altres no volen contestar, els salts d'esquí van deixar de ser d'interès general per a la federació espanyola que hi havia aleshores i mica en mica els van anar retallant el pressupost, fins al punt que si seguien retallant els deixarien sense pantalons. Va arribar un moment en què el projecte no tenia cap futur, ja que no hi havia el recolzament econòmic necessari i ningú es veia amb forces de seguir comandant la nau. Ara, amb la perspectiva del temps sobta que passés això, quan era un esport que funcionava, que començava a tenir una tradició al nostre país, que gaudia d'una bona estructura de treball, que havia assolit èxits esportius i que a més gaudia d'un planter de joves valors interessats en aquest esport. Però, noi, si et tallen l'aigua, per més que posis el got sota l'aixeta no l'ompliràs pas, per més set que tinguis i amb independència de si tens una aixeta últim model o una pica d'or. Ara tan sols resta esperar a veure si algun dia alguna persona torna a obrir l'aixeta de pas. ❄

La segona prova de la Copa del Món de la temporada 86/87 es disputava a Lake Placid, Estats Units, i allà no hi va faltar Bernat Solà, en el trampolí de 90 metres.